

Landstinget i Värmland

Granskning av bokslut och
årsredovisning
2012
Revisionsrapport

Offentlig sektor – kommuner och landsting
KPMG AB

Antal sidor: 35

LIV Bokslut 2012 utkast.docx

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
1.1	Bokslutet	1
1.2	Årsredovisningen	2
1.3	Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål	3
2.	Bakgrund	3
3.	Syfte	3
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	4
6.	Ansvarig styrelse	4
7.	Metod	4
8.	Projektorganisation	5
9.	Årsredovisningen	5
9.1	Allmän bedömning	5
9.2	Om efterlevnaden av gällande redovisningsrekommendationer	5
9.3	Landstingets förvaltningsberättelse	5
9.3.1	Balanskravet	6
10.	Vid granskningen begärda intyg	6
10.1	Tvister	6
10.2	Intern kontroll hos Aditro	6
10.3	Ledningens intyg	7
11.	Bedömning utifrån fullmäktiges mål	7
11.1	Bakgrund	7
11.2	Finansiella mål	7
12.	Resultaträkning	8
13.	Kommentarer till resultaträkningen	8

13.1	Landstingets intäkter	9
13.1.1	Skatteintäkter och generella statsbidrag	9
13.1.2	Verksamhetens intäkter	10
13.1.3	Finansiella intäkter	10
14.	Verksamhetens kostnader	11
14.1	Personalkostnader	11
14.1.1	Personalkostnadernas sammansättning	11
14.1.2	Klassificering och rubricering	13
14.1.3	Jämförelse och rimlighetsbedömning	13
14.1.4	Analys av årets personalkostnader jämfört med budget 2012 och utfall 2011	14
14.1.5	Utveckling lönekostnader	14
14.1.6	Utveckling sociala avgifter, pensionskostnader och övriga personalkostnader	15
14.1.7	Övriga externa kostnader	16
14.1.8	Periodiseringskontroll	17
14.1.9	Finansiella kostnader	18
15.	Balansräkning	19
16.	Kommentarer till balansräkningen	20
16.1	Anläggningstillgångar	20
16.1.1	Immateriella anläggningstillgångar	20
16.1.2	Materiella anläggningstillgångar	20
16.2	Långfristiga fordringar, aktier andelar och bostadsrätter samt övriga anläggningstillgångar	22
16.2.1	Aktier, andelar & bostadsrätter	22
16.2.2	Långfristiga fordringar	22
17.	Omsättningstillgångar	23
17.1	Varulager	23
17.2	Kortfristiga fordringar	23
17.2.1	Kundfordringar	23
17.2.2	Övriga kortfristiga fordringar	24
17.2.3	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24
17.2.4	Slutavräkningar för skatter och bidrag	25
17.3	Kortfristiga placeringar	26
17.4	Kassa & bank	26
18.	Eget kapital	27
19.	Avsättning	27

20.	Skulder	27
20.1	Långfristiga skulder	27
20.2	Kortfristiga upplåningar	27
20.3	Övriga kortfristiga skulder	28
20.3.1	Leverantörsskuld	28
20.3.2	Övriga kortfristiga skulder	28
20.3.3	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29
21.	Ansvarsförbindelser	30

1. Sammanfattning

Vi har av revisorerna Landstingets i Värmland erhållit uppdraget att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2012.

Landstingets revisorer ska enligt 9 kap KL bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (9 a §). Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande (9 §). Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Vårt uppdrag har varit att granska bokslutet för 2012 i syfte att ge revisorerna ett underlag för revisionsberättelsens uttalande om årsredovisningen. Granskningen av årsredovisningen har enligt uppdraget varit avgränsad till de **finansiella rapporterna** och avsnittet om **redovisningsprinciperna** liksom till **avsnittet om landstingets ekonomi**.

Vår granskning har skett i den omfattning som följer av God revisionsred i kommunal verksamhet, främst som denna definieras av SKL¹ och Skyrev². Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ställning. Årsredovisningen har även upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningsred.

1.1 Bokslutet

Landstingets bokslut har färdigställts som planerats och vår granskning har därmed kunnat utföras enligt tidplan.

Vårt arbete har vidare underlättats av det tillmötesgående biträde som vi fått under arbetet, av den i första hand berörda ekonomistaben. Vi vill också framhålla att landstingets bokslutsdokumentation generellt håller en god standard, såväl avseende bilagor som underliggande dokumentation.

Avseende landstingets intäkter kan väsentliga delar, såsom skatteintäkter och generella statsbidrag liksom avkastningen i pensionsförvaltningen, kontrolleras direkt mot externa underlag. Avseende intäkter för riktade statsbidrag har information som lämnats från landstingets intäktssamordnare, i kombination med uppföljning av inbetalningar under 2013, utgjort väsentliga delar av granskningen.

Vid revisionen av landstingets verksamhetskostnader har vissa stickprov tagits, men vår huvudsakliga granskningsinriktning har varit att verifiera funktionen i landstingets egen uppföljning av kostnader mot budget och föregående år. Vad avser granskningen av de omfattande personalkostnaderna har dock denna i högre grad innefattat våra egna analyser.

¹ Sveriges Kommuner och Landsting

² Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

Även beträffande balansräkningens poster kan väsentliga delar följas upp mot externa underlag. Detta avser bland annat kortfristiga placeringar i pensionsförvaltningen liksom pensionsförpliktelserna i sig samt landstingets kortfristiga upplåning.

Ur revisionssynpunkt mer komplicerade moment utgörs av balansposter som innehåller ett större inslag av bedömningar, såsom värderingen av äldre kundfordringar och gränsdragningen mellan aktivering i balansräkningen och omkostnadsredovisning, rörande landstingets anläggningar.

Vidare medger den stora mängden transaktioner i redovisningen endast begränsade stickprov avseende landstingets löpande periodisering, d v s rutinerna för redovisning av intäkter och kostnader på rätt räkenskapsår. Granskningen har här omfattat en uppföljning av bokslutsposter mot underlag, men även intervjuer med verksamhetscontrollers avseende tillämpningen av bokslutsanvisningarna.

En viktig del av granskningen av bokslutet utgörs av avsättningarna för semesterlöner samt ersättningar för jour-, beredskaps- och övertid. Vår bedömning av dessa beräkningar är att det fortfarande finns en viss förbättringspotential avseende landstingets egen kvalitetssäkring, men att balansposterna, baserat på av oss erhållna underlag, i allt väsentligt skall vara korrekta.

Även övriga noteringar från granskningen har kommunicerats med ekonomistaben och kan med hänsyn till våra beloppsmässiga väsentlighetskriterier för detta slag av granskning, ej bedömas som väsentliga.

Våra synpunkter och diskussionsområden redovisas i rapporten under respektive avsnitt.

Vi har sammanfattningsvis under granskningen av bokslutet inte identifierat några medvetna eller omedvetna fel av i sammanhanget väsentlig art.

1.2 Årsredovisningen

Vår granskning har omfattat de finansiella delarna av landstingets årsredovisning.

Under granskningsarbetet har vi fått möjlighet att lämna råd och anvisningar till berörd personal inom landstingets ekonomistab, i syfte att bidra till den kontinuerliga utveckling av den finansiella rapporteringen och årsredovisningen, som vi uppfattar att ekonomistaben eftersträvar.

De granskade delarna av årsredovisningen följer i allt väsentligt tidigare års uppställningar, vilka vi bedömer vara i överensstämmelse med Rådet för Kommunal Redovisnings rekommendationer och god sed i övrigt.

Vi anser därmed att årsredovisningens finansiella delar ger en rättvisande bild av landstingets ställning och resultat för 2012.

Landstingets resultat för året utgör 193,3 Mkr. Detta överstiger budget för året med 163,1 Mkr. I årets resultat för 2012 ingår dock *jämförelsestörande* poster av engångskaraktär, i form av återbetalning av försäkringspremier på 85,0 Mkr samt realisationsvinster på 17,7 Mkr.

Bortsett från återbetalningen av försäkringspremier och reavinsterna är budgetavvikelsen ca 60 Mkr för 2012.

Jämfört med 2011 är resultatförbättringen ca 420 Mkr. Rensat från de jämförelsestörande poster som redovisats såväl 2012 som 2011, då resultatet belastades med -154 Mkr avseende en kalkylräntejustering för pensionsskuldberäkningen, är resultatförbättringen 163 Mkr. Då skall även effekten av den höjning av landstingsskatten beaktas, som gjordes med 0,45 kr under 2012.

1.3 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Vi har inom ramen för vår granskning bedömt måluppfyllelsen för de i budgeten för 2012 fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning. Enligt vår uppfattning har landstinget uppfyllt de finansiella målen för 2012.

2. Bakgrund

Vi har av revisorerna i Landstinget i Värmland fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2012. Uppdragets omfattning är närmare specificerat genom avtal och avlämnad offert med landstingets revisorer.

Granskningen har innefattat årsbokslutet och de finansiella delarna av årsredovisningen. Enligt överenskommelse med landstingets revisorer har hänsyn, i för bokslutet tillämpliga delar, tagits till utfallet av de granskningsprojekt som under senare tid utförts av landstingsrevisionen.

3. Syfte

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om landstingets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag och god redovisningssed för landsting. Resultatet av vår granskning utgör en del av underlagen till revisorernas ställningsutgången och utformning av revisionsberättelsen.

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för år 2012.

Vi har avgränsat vår bedömning av uppfyllelsen av landstingets mål för god ekonomisk hushållning till de *finansiella* målen och därmed inte gjort någon uppföljning av de verksamhetsmässiga målen.

Vår granskning har skett i den omfattning som följer av God revisionsled i kommunal verksamhet, främst som denna definieras av SKL³ och Skyrev⁴. Det innebär att vi planerat och genomfört

³ Sveriges Kommuner och Landsting

⁴ Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Vår revision av bokslutet har inte primärt inriktats på att granska den interna kontrollen över landstingets kostnader och intäkter, dock har utfallet av revisorernas granskningsprojekt under senare tid beaktats i riskbedömningen av respektive balans- och resultatpost.

Granskningen har inte haft som syfte att identifiera enskilda brottsliga handlingar eller oegentligheter, t ex förskingringar.

Vad avser granskningen av periodiseringen verksamhetens kostnader och intäkter vill vi framhålla att granskningen till stora delar bygger på en uppföljning av landstingets rutiner i samband med årsbokslut. De stickprov som tagits på enskilda transaktioner har med hänsyn till verksamhetens omfattning varit begränsande.

Vår granskning av mervärdesskatt i samband med bokslutet har utgått från bokförda belopp, granskningen inte omfattat den löpande behandlingen och bokföringen av moms och ersättningsberättigade kostnader.

Vår rapport har enligt överenskommelse med landstingets revisionskontor koncentrerats till att utgöra en redogörelse för väsentliga granskningsåtgärder samt våra slutsatser och bedömningar med anledning av den utförda granskningen. Avseende innehållet i de granskade resultat- och balansposterna hänvisas till den information som lämnas i landstingets årsredovisning.

5. Revisionskriterier

Vi har bedömt om årsredovisningen i allt väsentligt följer

- Kommunallag och kommunal redovisningslag
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL

Vi har dessutom bedömt om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av landstingsfullmäktige beslutade ekonomiska målen av betydelse för god ekonomisk hushållning.

6. Ansvarig styrelse

Granskningen avser landstingsstyrelsen, som enligt kommunallagen är formellt ansvarig för årsredovisningen och redovisningens riktighet.

Rapporten är saklighetsgranskad av bland andra landstingets stabschef för ekonomi samt av redovisningschefen.

7. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument inklusive årsredovisningen

- Intervjuer med berörda tjänstemän och möten med revisionskontoret
- Uppföljning av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Anders Naeslund, certifierad kommunal yrkesrevisor, Ylva Ekberg godkänd revisor samt av revisorerna Marcus Persson, och Emma Rienas Sandin .

9. Årsredovisningen

9.1 Allmän bedömning

Vi bedömer att de granskade finansiella delarna av årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ställning. Årsredovisningen har enligt vår uppfattning i upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer att årsredovisningen följer lag och god redovisningssed.

9.2 Om efterlevnaden av gällande redovisningsrekommendationer

I årsredovisningen anges att redovisningen utformats enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer.

I vår granskning har vi övergripande granskat att detta påstående stämmer via intervjuer med redovisningschef samt avstämning av landstingets årsredovisning mot RKR:s gällande rekommendationer. Baserat på detta och väsentlighetsprincipen är vår bedömning att landstinget efterlever rekommendationerna.

Av den praxisundersökning som publicerats våren 2010 framgick att det generellt finns vissa brister i efterlevnaden i kommuners och landstings årsredovisningar. I syfte att minimera risken för detta i landstingets årsredovisning rekommenderar vi att landstinget, som en del i arbetet med att ta fram årsredovisningen, årligen gör en avstämning mot rekommendationerna och att denna kontroll dokumenteras och bifogas bokslutdokumentationen.

9.3 Landstingets förvaltningsberättelse

Vi bedömer att den ekonomiska information som lämnas i de finansiella delarna av årsredovisningen och avsnittet Ekonomi, ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ställning.

9.3.1 Balanskravet

9.3.1.1 Gällande regler

I KL finns de fr o m år 2000 gällande reglerna om balanskravet, vilket innebär att landstingets intäkter ska överstiga kostnaderna. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. I KL stadgas även att landstingen ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar landstingens ekonomi.

Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. Exempel på där synnerliga skäl kan anses föreligga är när landsting eller kommuner medvetet och tydligt gjort avsättningar och byggt upp ett avsevärt eget kapital för att möta framtida kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

9.3.1.2 Balanskravet i årsredovisningen

Landstinget redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL som en not till resultaträkningen. Överskottet för året redovisas till 175,2 Mkr. Vid avstämningen av balanskravet har årets realisationsvinster på 18,1 Mkr avgått från årets resultat, i enlighet med gällande principer. Underskottet från 2011-års balanskravsutredning på 74,2 Mkr har återställts.

Det engångsbelopp som under 2012 erhållits från AFA Försäkringar, på 85 Mkr, ingår i balanskravsresultatet. Detta är enligt vår mening en korrekt behandling, eftersom de ursprungligen inbetalda premierna belastade balanskravsutredningen de år inbetalningarna verkställdes.

10. Vid granskningen begärda intyg

10.1 Tvister

Vid granskningen har vi begärt ett utlåtande från landstingets jurister avseende pågående tvister, som skulle kunna få en väsentlig påverkan på landstingets resultat.

Av inkommet intyg framgår att landstinget är inblandat i en tvist där kostnaden, vid ett negativt utfall för landstinget, av juristavdelningen bedöms uppgå till maximalt 7 Mkr. Bedömning är dock enligt intyget, att landstinget har goda chanser att vinna tvisten.

Enligt vår bedömning finns för närvarande inte tillräckliga underlag för att göra en avsättning för den pågående tvisten i bokslutet, men ärendets utveckling bör bevakas av ekonomistaben och beaktas vid framtida periodbokslut. Om en legal betalningsförpliktelse uppstår för landstinget skall beloppet avsättas.

10.2 Intern kontroll hos Aditro

Vi har vidare följt upp möjligheten att inkräva ett externt intyg avseende den interna kontrollen hos Aditro, landstingets leverantör av löneadministrativa systemtjänster. Det förlängda avtal med leverantören som vi tagit ta del av, anger att ett intyg avseende den interna kontrollen skall upp-

rättas av Aditro under 2013. Dokumentet har dock inte varit färdigställt vid vår granskning av bokslutet.

Vi rekommenderar att landstinget även i den kommande upphandlingen av nya löneadministrativa tjänster, beaktar denna aspekt på uppföljningen av den interna kontrollen, i en för landstinget omfattande och riskmässigt betydande rutin.

10.3 Ledningens intyg

Med utgångspunkt från den internationella utvecklingen inom god revisions sed med det så kallade ISA-regelverket, förväntas ledningen för en granskad verksamhet, lämna vissa formella intyganden avseende för revisionen av bokslutet väsentliga upplysningar och förhållanden.

Eftersom tillämpningen av ISA-reglerna ännu inte klargjorts inom god sed för revision av landsting och kommuner, har vi valt att inte infordra något skriftligt intyg från landstingsledningen, dvs landstingets ansvariga för ledningsstöd och ekonomistab. Vi har dock för avsikt att muntligt diskutera motsvarande frågeställningar i samband med den avslutande genomgång av vår granskning som planeras med berörda inom tjänstemannaledningen.

11. Bedömning utifrån fullmäktiges mål

11.1 Bakgrund

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

11.2 Finansiella mål

De finansiella mål som redovisas i årsredovisningen utgör:

- Landstinget skall uppnå sitt budgeterade resultat
- Landstinget skall hålla sin budgeterade nettokostnad
- Landstinget skall avsätta 102 Mkr till pensionsförvaltningen (pensionsfonden)
- Landstinget skall långsiktigt, med 2012 som undantag, uppnå ett årsresultat som uppgår till (minst) 2 % av skatter och generella statsbidrag

Vår granskning verifierar att samtliga mål har uppnåtts inklusive resultatmålet på 2 % av skatter och bidrag

12. Resultaträkning

Resultaträkning (Mkr)	Utfall 2012	Utfall 2011	Differens Mkr	Förändring procent
Verksamhetens intäkter	895	765	130	17,1 %
Verksamhetens kostnader	-7 167	-7 002	-165	2,4 %
Avskrivningar	-318	-298	-20	6,6 %
Verksamhetens nettokostnader	-6 590	-6 535	-54	0,8 %
Skatteintäkter	5 241	4 921	320	6,5 %
Generella statsbidrag och utjämn- ning	1 612	1 603	9	0,6 %
Finansiella intäkter	44	26	18	67,7 %
Finansiella kostnader	-114	-241	128	-52,8 %
Resultat före extraordinära poster	193	-226	420	-
Årets resultat	193	-226	420	-

13. Kommentarer till resultaträkningen

Föregående års belopp anges i löpande text inom parentes.

Landstingets resultat för 2012 är en avsevärd förbättring, med 420 Mkr, jämfört med föregående år. Vid jämförelsen bör beaktas att resultatet för 2012 innehåller en engångsåterbetalning av försäkringspremier på 85 Mkr (redovisas som rörelsens intäkter) samt en reavinst från försäljningen av aktierna i Värmlandstrafik på 18 Mkr (redovisas som finansiell intäkt).

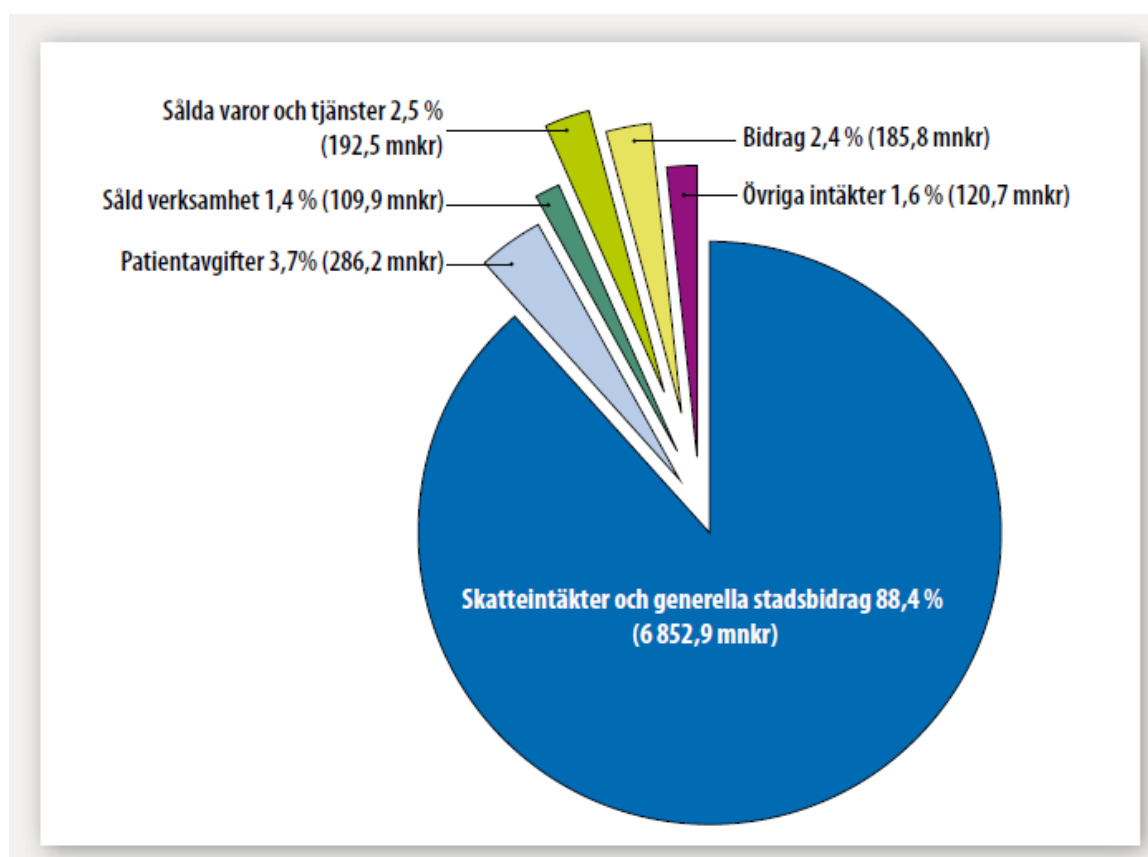
Det bör också beaktas att föregående års resultat belastades med en räntekostnad på grund av sänkt diskonteringsränta för pensionsskulden, på 154 Mkr. Någon motsvarande justering av kalkylräntenivån har inte gjorts under 2012.

Rensat från de *jämförelsestörande* posterna enligt ovan, utgör årets resultat 91 Mkr medan 2011-års resultat motsvarar -72 Mkr, d v s en resultatförbättring mellan åren med 163 Mkr. Samtidigt har landstingets intäkter från skatter och generella statsbidrag ökat med 329 Mkr, delvis som en

följd av höjd utdebitering av skatt, med 0:45 kr. Efter höjningen har Värmland bland de högsta skatteuttagen av landstingen i landet.

Verksamhetens nettokostnad ökar enligt resultaträkningen med 0,8 % jämfört med föregående år. Rensat från återbetalda försäkringspremier under 2012 är ökningen 2,1 %.

13.1 Landstingets intäkter

Källa: Koncept till landstingets årsredovisning 2012

13.1.1 Skatteintäkter och generella statsbidrag

Intäkterna från skatter och generella statsbidrag utgör den dominerande inkomsten för landstinget och uppgår till närmare 90 % av de totala intäkterna, eller 6 852,9 Mkr för år 2012.

Intäkterna avseende skatter, liksom beloppen för inkomst-, kostnadsutjämnings- och regleringsavräkningar har kunnat stämmas av mot decemberprognosen från SKL, vilken i sin tur bygger på uppgifter från skatteverket. Vår kontroll visar på en korrekt redovisning.

Intäkterna avseende generella statsbidrag för bl a läkemedelsförmånen och sjukskrivningsmiljarderna har följts upp med landstingets intäktssamordnare för att bedöma rimlighet och rapportrutiner.

13.1.2 Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter, utöver skatter och generella statsbidrag utgör grovt räknat ca 12 % av samtliga intäkter i landstinget och uppgår under 2012 till 895,1 Mkr (764,7 Mkr). I beloppet som nämnts ovan ingår en engångsintäkt på 85,0 Mkr utgörande en återbetalning av försäkringspremier från AFA Försäkringar. Återbetalningen har bedömts vara möjlig mot bakgrund av minskande ersättningar från den sjukförsäkring som de inbetalda premierna skall täcka.

Beloppet redovisas i överensstämmelse enligt RKR's bedömning som en sk jämförelsestörande post i resultaträkningen. Det ingår även i landstingets balanskravsavstämning vilket enligt vår uppfattning är en korrekt behandling, då de premier som återbetalats belastat resultatet i tidigare balanskravsutredningar.

Rensat från engångsutbetalningen uppgår verksamhetens intäkter till 810,1 Mkr vilket är en ökning med 45 Mkr, som bland annat är hänförligt till erhållna bidrag inom vård och omsorg för äldre, utgörande en del av de specialdestinerade statsbidrag som redovisas som verksamhetens intäkter.

Avseende de specialdestinerade intäkterna har granskningen bland annat omfattat en genomgång med landstingets intäktssamordnare för att bedöma de redovisade beloppens skälighet, mot bakgrund av lämnade rapporter och landstingets tillämpning av bokföringsmässiga principer för denna typ av intäkter.

Intäkter hänförliga till patientavgifter, samt sålda varor och tjänster på totalt 588,6 Mkr har ökat med 3,2 % från föregående år, (569,8 Mkr). Landstingets analys pekar på att ökningen delvis beror på den förändring som gjorts under 2012 av patientavgifter och högstkostnadsbelopp. Den verksamhetsmässiga volymökningen för landstinget utgör 0,6 % för 2012.

Under hösten 2011 utfördes en granskning av landstingets uppföljning av intäkter, vilken pekade på vissa brister avseende såld utomlänsvård. Intäkterna inom denna kontogrupp har ökat med ca 9 % sedan föregående år. Enligt landstingets ekonomistab har åtgärder satts in för säkra rutinerna inom de berörda verksamhetsområdena.

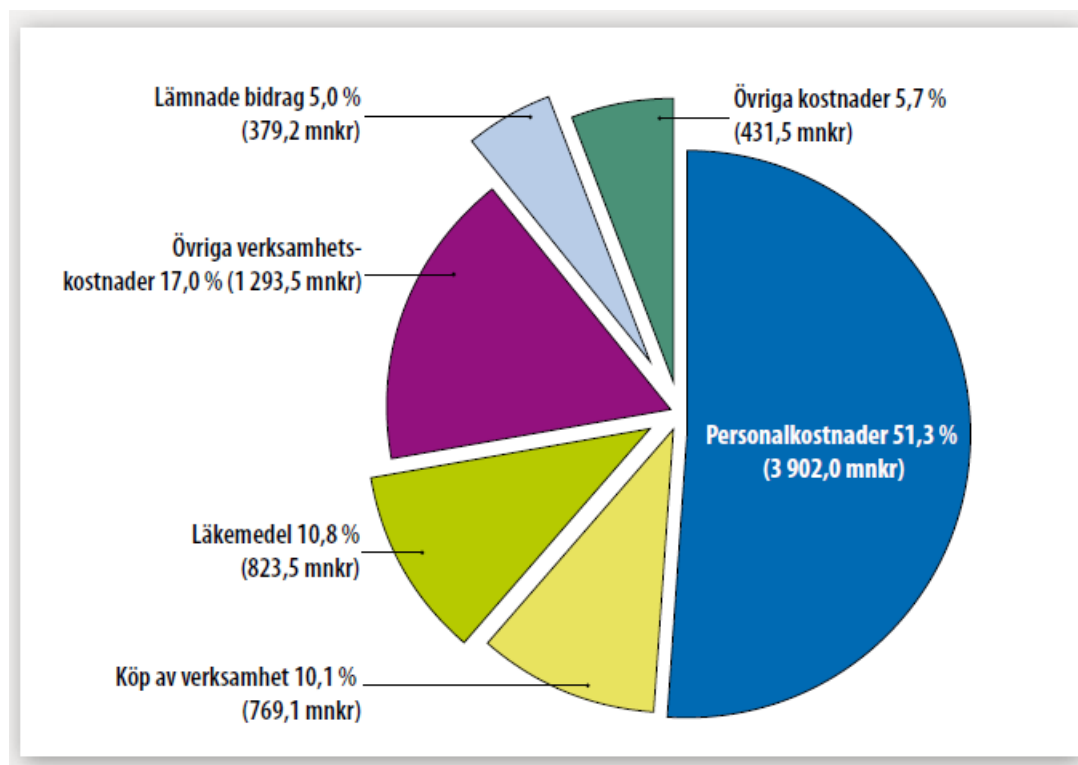
13.1.3 Finansiella intäkter

De finansiella intäkterna utgör under 2012 totalt 44,1 Mkr (26,3 Mkr). Årets belopp inkluderar en reavinst på 17,7 Mkr som uppstått i samband med en försäljning av aktier i Värmlandstrafik AB till Region Värmland/Kollektivtrafikmyndigheten. Eftersom aktierna tidigare skrivits ned med ca 16 Mkr i landstingets redovisning, uppstår en betydande reavinst vid försäljningen.

Övriga finansiella intäkter under 2012 utgörs till övervägande del av utdelningar, på 18,6 Mkr. Vi har kunnat stämna av beloppet mot externa fondbesked erhållna från Agentia Investment Management.

Vår granskning tyder på i en korrekt redovisning av intäkterna i bokslutet för 2012. Redovisningsprinciperna är i överensstämmelse med god redovisningssed.

14. Verksamhetens kostnader

Källa: Koncept till landstingets årsredovisning 2012

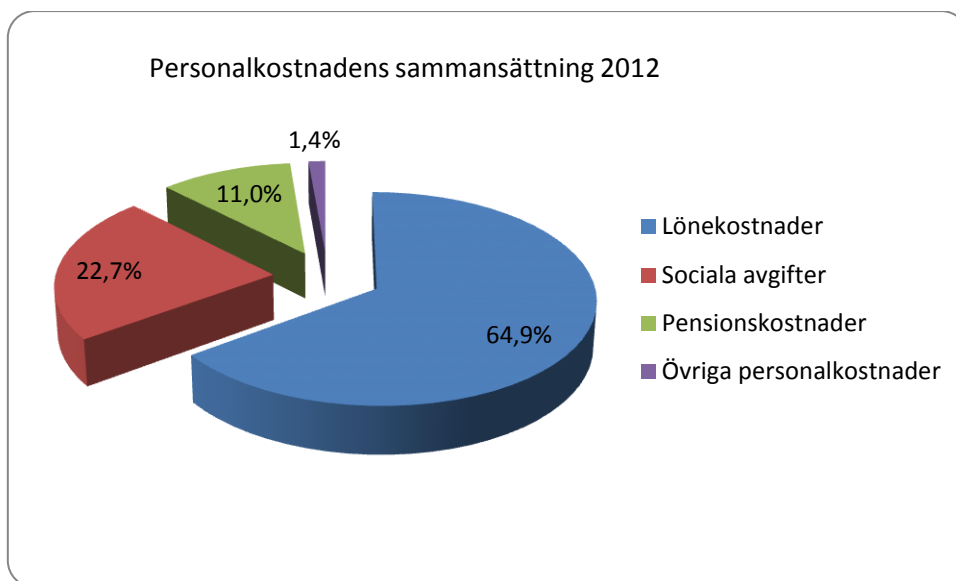
14.1 Personalkostnader

Personalkostnaderna utgör den största delen av landstingets kostnads massa. Kostnadsposten berör samtliga verksamhetsdelar och omfattar ett antal olika typer av kostnader kopplade till personal. En dominerande andel av personalkostnaderna rapporteras till bokföringen via försystem med en stor mängd maskinella beräkningar och bearbetningar utifrån inrapporterade grunddata.

Vår granskning har innefattat en jämförelse och rimlighetsbedömning av redovisad personalkostnad gentemot budget och föregående år. Vi har med hjälp av Landstingets personal inhämtat underlag i form av rapporter ur Diver och ekonomisystem. Insamlat material har sammanställts och analyserats av oss.

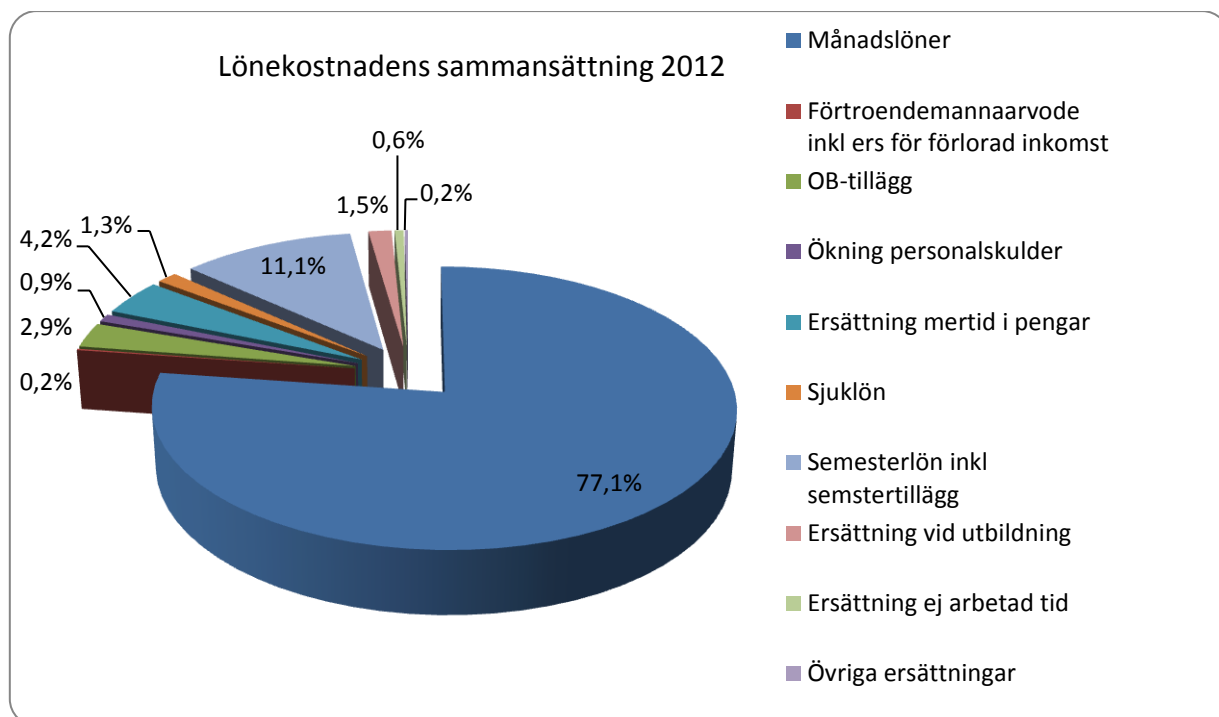
14.1.1 Personalkostnadernas sammansättning

Personalkostnaderna som belastar 2012 år resultat, uppgår till 3 902 Mkr vilket motsvarar drygt 54 % av landstingets totala kostnads massa. Personalkostnaderna kan fördelas på fyra huvudtyper av kostnader enligt nedanstående diagram, kostnadsandelarna är i princip de samma under de senaste tre åren.

Lönekostnaderna, vilka redovisas mer ingående nedan, utgörs framför allt av månadslöner. I posten sociala avgifter ingår lagstadgade arbetsgivaravgifter men även andra avgifter som till exempel löneskatt på pensionskostnader. Pensionskostnaderna omfattar framför allt premier för pensionsförsäkringar samt förändring av pensionsskuld. Kostnader för inhyrd personal hanteras inte som personalkostnad utan ingår under posten ”Köp av verksamhet” i årsredovisningen.

Den kostnadstyp som benämns lönekostnader kan delas upp i olika delposter där månadslönen är dominerande. Lönekostnadens sammansättning har inte förändrats väsentligt under de senaste åren.

I posten månadslöner ingår även timlöner, bonus- och poänglöner samt chefs- och lönetillägg. Ökning av personalskulder avser årets förändring av skuld för inestående semesterdagar, komptimmar och jourkomptimmar. Ersättning mertid i pengar avser arbetad mertid, övertid och jourtid vilken reglerats i pengar under året.

14.1.2 Klassificering och rubricering

Utifrån vår analys av i personalkostnaden ingående delar gör vi bedömningen att klassificering och rubricering i allt väsentligt överensstämmer med god redovisningssed. Vad gäller kostnad för inhyrd personal skall sådan enligt L-Bas 2005 redovisas under "Köp av verksamhet" och inte som personalkostnad. Denna princip tillämpas också av landstinget. Det är dock av intresse att i uppföljningssyfte ta med kostnaden för inhyrd personal för att få en fullständig och jämförbar bild av kostnaden för att bemanna verksamheten.

14.1.3 Jämförelse och rimlighetsbedömning

I avsnittet redovisas olika jämförande analyser vilka syftar till att förklara större förändringar mellan åren och möjliggöra en rimlighetsbedömning av årets personalkostnader. Under punkt 14.3.1 presenteras en översiktig jämförelse av årets utfall gentemot budget och utfall 2011. Avsnitt 14.3.2 redovisar en mer ingående analys av lönekostnadens förändring mellan 2011 och 2012. Slutligen lämnas under punkt 14.3.3 en översikt över utvecklingen av sociala avgifter, pensionskostnader och övriga personalkostnader för åren 2006-2012

14.1.4 Analys av årets personalkostnader jämfört med budget 2012 och utfall 2011

Personalkostnaderna har ökat med 155 Mkr jämfört med föregående år och överskrider årets budget med 100 Mkr. I tabellen jämförs årets personalkostnader med budget samt 2011 års utfall, belopp i Mkr.

<i>Kostnadsslag</i>	<i>Utfall 2012</i>	<i>Budget 2012</i>	<i>Utfall 2011</i>
Lönekostnader	2 533	2 511	2 452
Sociala avgifter	886	889	851
Övriga personalkostnader inklusive pensionskostnader	483	402	451
Summa	3 902	3 802	3 754

Tabellen visar att ökningen jämfört med föregående år är relativt jämnt fördelat mellan de olika kostnadsslagen. Ökningen avseende lönekostnader uppgår till 3,2 % vilket i stort sett motsvarar höjd lönenivå.

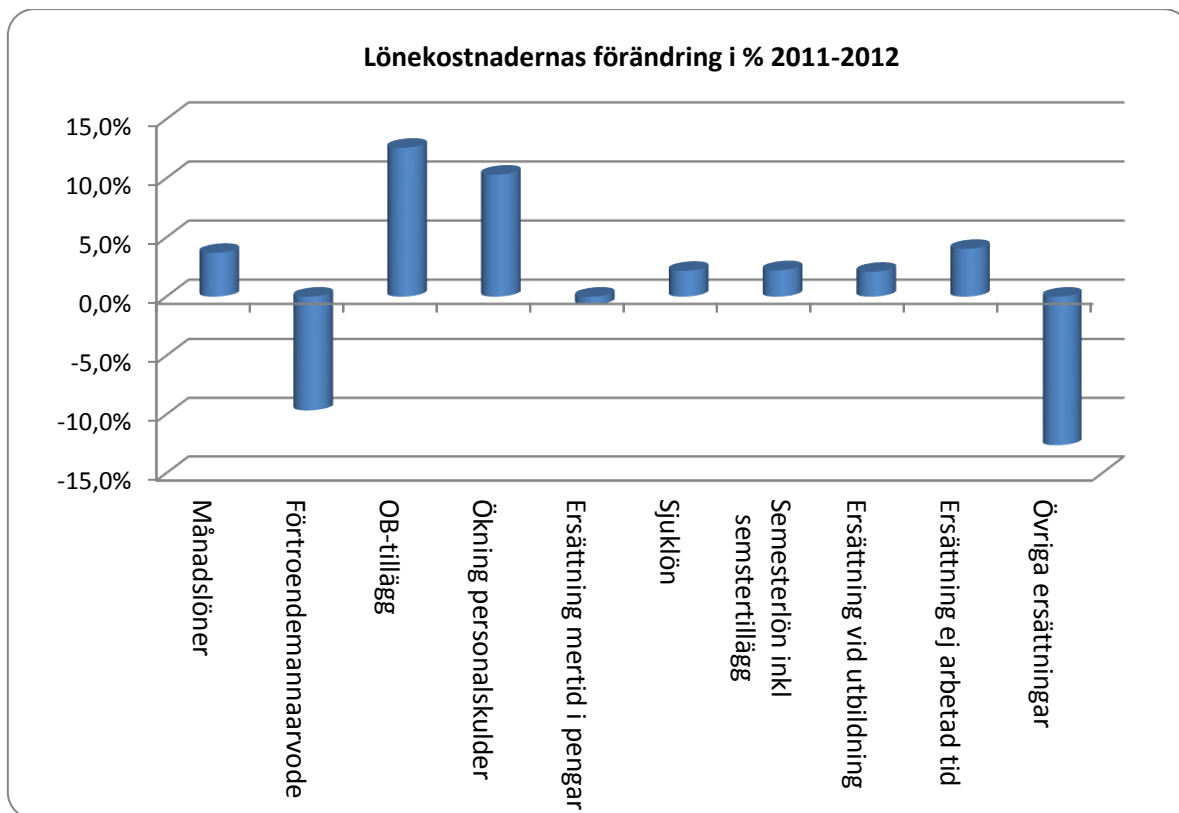
De sociala avgifterna har ökat 35 Mkr jämfört med 2011. Beräknat som andel av lönekostnaderna har dock de sociala avgifterna endast ökat marginellt, från 34,8 % till 35,0 %.

De övriga personalkostnaderna inklusive pensionskostnader har ökat med 32 Mkr, varav ökade pensionskostnader utgör 40 Mkr. Övriga personalkostnader har minskat med 8 Mkr.

14.1.5 Utveckling lönekostnader

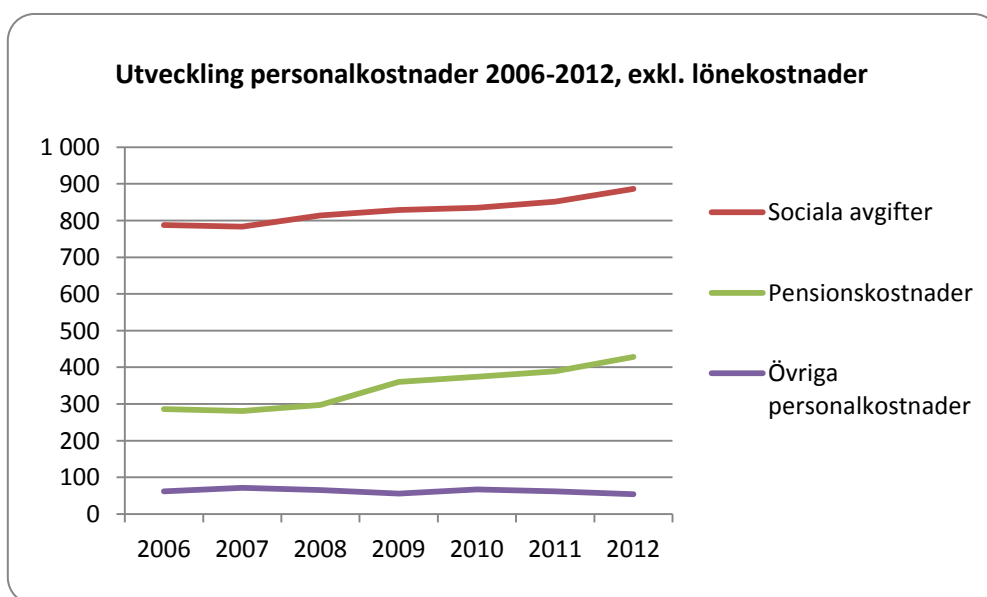
Lönekostnaderna år 2012 överstiger föregående år med 88 Mkr. Den största delen av ökningen, 70 Mkr, återfinns i gruppen månadslöner. Kostnaden för arbete under obekvämt arbetstid har ökat med 8 Mkr och kostnaden för semesterlön och semestertillägg har ökat 6 Mkr.

Diagrammet nedan beskriver den procentuella förändringen av lönekostnadens olika delar mellan åren 2011 och 2012.

14.1.6 Utveckling sociala avgifter, pensionskostnader och övriga personalkostnader

Sociala avgifter, pensionskostnader och övriga personalkostnader har analyserats på en mer översiktlig nivå. I diagrammet nedan visas utvecklingen för sociala avgifter, pensionskostnader samt övriga personalkostnader för åren 2006 till 2012

Landstingets kostnad för sociala avgifter har ökat från 788 Mkr 2006 till 886 Mkr 2012, en ökning på 12,5 %. Ställt i relation till lönekostnaderna har de sociala avgifterna under perioden minskat, från 38,9 % 2006 till 35,0 % 2012.

För redovisad sexårsperiod har pensionskostnaderna ökat med 142,5 Mkr vilket motsvarar 49,8 %. Den kraftiga ökningen beror på att stora åldersgrupper pensionerats i kombination med att pension intjänad före år 1998 inte kostnadsförts vid intjänandet utan belastar resultatet vid utbetalningstillfället.

Pensionskostnaderna förväntas fortsätta öka även kommande år till följd av att fler årskullar av personer med intjänad ej kostnadsförd pension återstår.

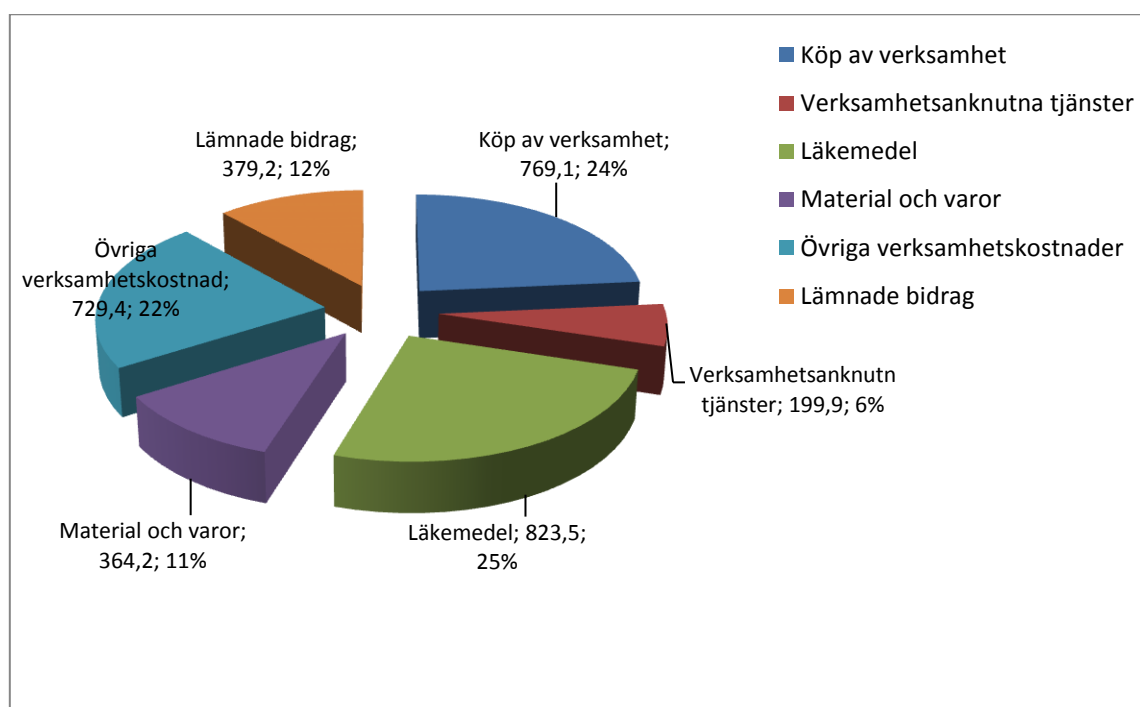
Posten övriga personalkostnader ligger relativt konstant över perioden med en minskning på totalt 8 Mkr.

I vår granskning har vi identifierat och specificerat de väsentliga delar som utgör landstingets personalkostnader. Vi har, utifrån jämförande analyser, utfört en rimlighetsbedömning av kostnaderna 2012. Vår bedömning är att redovisade personalkostnader är rimliga och att större avvikelser från föregående år och budget kan förklaras.

Klassificering och presentation av personalrelaterade kostnader i årsredovisning följer, enligt vår bedömning, god redovisningssed och de rekommendationer som lämnas av RKR.

14.1.7 Övriga externa kostnader

Nedanstående diagram visar landstingets övriga externa kostnader, belopp och andel, under 2012

Landstingets egna rutiner för omkostnadsuppföljning bygger i första hand på att ansvariga controllers inom de olika verksamheterna, fortlöpande utför kostnadsavstämningar inom sina respektive områden och följer upp respektive utfall mot *budget*.

Utöver denna kontroll görs även övergripande analyser på ekonomistaben, där utfallet jämförs med *föregående år*. Vid våra intervjuer med staben framkommer att denna typ av kostnadsanalyser görs fortlöpande i samband med månadsavslut.

Utgångspunkten för dessa avstämningar är en kostnadsjämförelse på övergripande nivå med kostnadsslag som grund. Om väsentliga avvikelser noteras i den övergripande analysen följs utfallet upp på verksamhets- och kontonivå. Uppföljningen görs med den controller som är ansvarig för det berörda verksamhetsområde, varefter ekonomistaben kan bedöma och ta ställning till beloppsavvikelsen.

Det finns ett flertal olika Excel-baserade underlag och uppföljningsrutiner där kostnadsutfallet kan följas månad för månad baserat på underlag som hämtas från redovisningssystemet, Raindance.

Vår granskning av resultaträkningens omkostnadskonton har främst utförts genom egna jämförelser av kontosaldo mot föregående års utfall och budget. Vi har därefter med assistens av personal från ekonomistaben följt upp och bekräftat att kontoanalyser har gjorts av landstinget, dels vid årsbokslutet och, om tillämpligt, under det löpande året.

Sammanfattningsvis kan konstateras att kontoanalyser genomförts fortlöpande av controllers och inom ekonomistaben och det finns väl inarbetade rutiner för uppföljning av kostnadsutvecklingen. För de kostnadskonton som vi valt ut för granskning har avstämning skett mot de kontoanalyser som genomförts i organisationen och det finns dokumenterade och rimliga förklaringar till avvikelserna.

Vi har också noterat att det pågår ett arbete inom landstinget som syftar till att förenkla uppföljningen med utveckling av **enklare** rapportmöjligheter från Raindance, där uppföljningen skall kunna ske direkt mot föregående års utfall och budget utan att gå omvägen via Excel.

Vår bedömning är att rutinen för kontoanalyser av kostnadskonton fungerar på ett bra sätt vilket talar för en korrekt klassificering och redovisning av landstingets omkostnadskonton i bokslutet för 2012.

14.1.8 Periodiseringskontroll

Enligt landstingets bokslutsinstruktion stängs leverantörsreskontran i mitten av januari. Efter detta datum finns ingen möjlighet att via fakturaportalen registrera en leverantörsfaktura på 2012. Detta måste i så fall ske via en manuell bokföringsorder. En kontroll av konton har gjorts av oss där de aktuella posterna har bokförts och uppföljning har gjorts mot underlagen. Större leverantörsfakturer som periodiseras är framförallt vård- och läkemedelsfakturer.

Granskningen har vidare med bistånd av personal från ekonomistaben och med utgångspunkt från kontoanalyser, innefattat att ta del av kostnadsbokföringen under januari 2013, samt ta stickprov på större leverantörsfakturer för kontroll av riktig periodisering.

Vid denna uppföljning verifierades bl a att den läkemedelsfaktura som inkommer varje månad via datafil och som uppgår till ca 50 Mkr är korrekt behandlad. Övriga större kontrollerade fakturor avser framförallt vård. Samtliga stickprovsgranskade leverantörsfakturor redovisades i rätt period i den ordinarie rutinen eller var korrekt periodiserade manuellt.

Granskningen avseende periodisering av kostnader har inte visat på några väsentliga periodiseringsfel.

14.1.9 Finansiella kostnader

Landstingets finansiella kostnader 2012 utgörs bland annat av räntor på lån från Kommuninvest och på erhållen revers från Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag. Dessa räntor utgör tillsammans ca 40 Mkr av de totala finansiella kostnaderna på 113,9 Mkr. Avseende granskningen av dessa poster se avsnitt 20.1.

I övrigt består de finansiella kostnaderna till större delen av räntekostnaden på pensionsskulden med 71,7 Mkr, vilket har kunnat verifieras av mot underlag från KPA.

15. Balansräkning

Tillgångar (Mkr)	Utfall 2012	Utfall 2011
<i>Anläggningstillgångar</i>		
Mark och byggnad	2 446,8	2 282,1
Maskiner och Inventarier	752,1	698,3
Övriga anläggningstillgångar	4,5	0
Aktier, andelar & bostadsrätter	14,9	16,9
Långfristiga fordringar	19,5	0
Summa anläggningstillgångar	3 237,8	2 997,3
<i>Omsättningstillgångar</i>		
Kortfristiga fordringar	666,1	673,3
Kortfristiga Placeringar	1 132,7	1 007,3
Kassa & Bank	103,2	-23,1
Förråd/lager	6,5	7,5
Summa Omsättningstillgångar	1 908,5	1 664,9
SUMMA TILLGÅNGAR	5 146,3	4 662,1

Eget kapital, avsättningar & skulder (Mkr)	Utfall 2012	Utfall 2011
Eget kapital	882	688,7
Avsättningar	1 553,6	1 399,9
<i>Skulder</i>		
Långfristiga skulder	217,2	217,2
Kortfristiga upplåningar	1 200	1 100
Övriga kortfristiga skulder	1 293,5	1 293,5
Summa Skulder	2 710,7	2 573,5
<i>SUMMA EK, AVSÄTTNING & SKULDER</i>	<i>5 146,3</i>	<i>4 662,1</i>

16. Kommentarer till balansräkningen

16.1 Anläggningstillgångar

16.1.1 Immateriella anläggningstillgångar

I syfte att renodla redovisningen av anläggningstillgångarna och med bättre anpassning till redovisningsrekommendationerna upptas i landstingets årsredovisning för 2012 nu för första gången immateriella anläggningstillgångar med ett värde på 4,5 Mkr. Hela beloppet har aktiverats under 2012 och avser moduler i patientjournalssystemet, *Cosmic*. Några avskrivningar har ännu inte gjorts på tillgången då dessa moduler inte tagits i bruk vid årsskiftet.

Årsredovisningens värde för immateriella anläggningstillgångar överensstämmer med huvudboken samt anläggningsregistret.

16.1.2 Materiella anläggningstillgångar

Landstingets samlade anskaffningsvärde för materiella anläggningstillgångar, inklusive pågående investeringar, utgjorde 6 118,1 Mkr vid utgången av 2012. Av detta värde svarade mark och byggnader för 4 554,7 Mkr. Resterande utgjordes av maskiner och inventarier. Under 2012 har anläggningar aktiverats till ett värde om totalt 555,7 Mkr, avskrivningar har gjorts med 317,6 Mkr och övriga justeringar såsom nedskrivningar (-1,3 Mkr), utrangeringar och försäljning (-18,3

Mkr) samt ökning av pågående investeringar (5,1 Mkr) påverkar det bokförda värdet med totalt 219 Mkr. De materiella anläggningstillgångarnas bokförda nettovärde motsvarar 62,8 % av den totala balansomslutningen per 2012-12-31.

I årsredovisningen redovisas ackumulerade anskaffningsvärden, värdeminskningssavdrag och nedskrivningar vid årets ingång. Dessutom specificeras årets investeringar, årets försäljningar och utrangeringar, årets nedskrivningar, årets avskrivningar samt årets omklassificeringar. Slutligen utmynnar detta i ett redovisat nettovärde vid räkenskapsårets utgång.

I årsredovisningen redovisade värden överensstämmer med belopp enligt huvudboken och anläggningsregister.

16.1.2.1 Större investeringar

Landstingets investeringar uppgår under 2012 till 560,3 mkr varav 397,1 Mkr avser mark och byggnader. Resterande 163,2 Mkr avser maskiner och inventarier.

Bland de större investeringsobjekten kan nämnas:

- Mark och byggnad CSK	133,7 mkr
- Mark och byggnad Hus 60	89,2 mkr
- Nya lokaler rättspsykiatri Kristinehamn	41,4 mkr
- Kostförsörjningssystem CSK	40,5 mkr
- Återinvestering i medicinteknisk utrustning	82,0 mkr

Årets investeringar har granskats genom en översiktlig analys av transaktionsrapporter för några utvalda investeringsprojekt. Inget anmärkningsvärt har noterats vid denna analys.

16.1.2.2 Utrangeringar

Enligt regelverket för investeringsredovisning skall inventering av anläggningstillgångarna genomföras en gång per år i syfte att upprätthålla ett anläggningsregister som är uppdaterat både vad gäller anläggningarnas existens och dess värde. Objekt som inte längre fysiskt finns i landstingets verksamhet skall utrangeras. Under 2012 har utrangering skett vad gäller byggnader, byggnadsinventarier, fordon, medicinteknisk utrustning, fordon samt datautrustning. Totalt har restvärden motsvarande 17,9 Mkr utrangerats.

16.1.2.3 Övriga justeringar

I årets korrigeringar ingår en större post på 585,6 Mkr. Denna avser borttagning av en tidigare justeringspost som lades in i anläggningsregistret i samband med att landstinget ändrade från att redovisa anläggningstillgångarna med nettovärden till att redovisa anskaffningsvärdet och ackumulerade avskrivningar på bruttonivå.

Efter en noggrann utredning har landstinget beslutat att korrigera redovisningen med det tidigare justeringsbeloppet eftersom det inte har kunnat fastställas något kvarstående behov av denna korrektionspost. Korrigeringen har inte medfört någon resultatpåverkan och det bokförda värdet har totalt sett inte förändrats.

16.1.2.4 Nedskrivning

Landstingets syn på när nedskrivning av en materiell anläggningstillgång skall göras har dokumenterats och tydliggjorts i ”Regelverk för investeringsredovisning”. Där anges att en anläggningstillgång som på balansdagen har ett värde som är betydligt lägre än det bokförda värdet skall skrivas ned till det bedömda värdet. Vid bedömning av en anläggningens värde skall utgångspunkten vara den nytta eller potential som tillgången har i verksamheten. Vi delar regelverkets syn på att en bedömning utifrån marknadsvärde eller avkastningsvärde oftast inte är relevant när det gäller landstingets anläggningar. Under 2012 har nedskrivningar om totalt 1,3 Mkr genomförts.

Baserat på vår granskning av landstingets redovisning av materiella anläggningstillgångar är vår bedömning att balans- och resultatposter med koppling till dessa anläggningar i allt väsentligt är korrekt redovisade.

16.2 Långfristiga fordringar, aktier andelar och bostadsrätter samt övriga anläggningstillgångar

16.2.1 Aktier, andelar & bostadsrätter

Värdet på rubricerade balanspost uppgår till 14,9 Mkr. I posten ingår ett förlagslån samt medlemskapitalet i Kommuninvest, på sammanlagt 14,7 Mkr. Båda posterna är väl dokumenterade av landstinget.

I övrigt har landstinget finansiella fordringar på Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag och Geijerskolan på sammanlagt ca 7,6 Mkr, vilket dock i redovisningen sedan tidigare skrivits ned noll kr.

Vår bedömning är att balansposten är korrekt redovisad.

16.2.2 Långfristiga fordringar

Balansposten består av en revers från Region Värmland med samband till överlåtelsen av aktier i Värmlandtrafik AB. Vi har tagit del av reversen och annan relevant dokumentation. Lånet löper utan ränta.

Vår bedömning är att balansposten är korrekt redovisad.

17. Omsättningstillgångar

17.1 Varulager

De varulager/förråd som redovisas i bokslutet uppgår till 6,5 Mkr har avstämmts mot landstinget principer för redovisning av varulager, som baseras på RKR:s lagerrekommendation. Med tillämpning av denna utgör inte varulagret någon väsentlig post i balansräkningen, då en stor del av de artiklar som finns i landstingets förråd inte genererar någon framtida intäkt och därmed inte tas med som lager.

De verksamheter som har uppgetts inneha lagerartiklar är hjälpmedelsverksamhet inklusive ögon- och hörselhjälpsverksamhet samt hörseltekniska hjälpmedel i offentliga lokaler, samt kost, kiosker och restauranger samt Vaccinationscentrum.

Enligt bokslutsinstruktionerna skall alla verksamheter som innehar lager genomföra inventeringar under december månad och i så nära anslutning till bokslutsdagen som möjligt. En specifikation som utgör en bilaga till balansräkningen skall upprättas och undertecknas av två personer. Vi har följt upp att inventeringar har utförts enligt instruktionerna och rimlighetsbedömt belopp mot föregående år.

Rutinerna för varulager gör att varulagret inte utgör något väsentligt belopp i balansräkningen. De varulager som redovisas har inventerats i slutet av december 2012 och undertecknade specifikationer finns. Lagersaldon är rimliga vid jämförelse mot föregående år. Granskningen enligt ovan visar inga väsentliga avvikelser utan varulagret verkar rimligt upptaget.

17.2 Kortfristiga fordringar

Kortfristiga fordringar består av kundfordringar med ca 67 Mkr, övriga kortfristiga fordringar, 49 Mkr, samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter på 550 Mkr.

17.2.1 Kundfordringar

Landstingets redovisning av kundfordringar omfattar vid årsskiftet 66, 9 Mkr fördelat på åtta separata huvudbokskonton, vilka återspeglar de olika verksamheter som ligger till grund för respektive fakturering. Bland annat ligger kundfordringar avseende patientavgifter, tandvård, öppen och sluten vård, hyror och övriga fakturor på separata konton.

Granskningen av kundfordringarna har omfattat avstämningar av respektive huvudbokskonto mot bokslutsunderlag i form av reskontrautdrag m m. Utöver denna åtgärd har de löpande rutinerna för avstämningar och reserveringar följts upp med ansvariga, då vi bl a kunnat konstatera att obetalda kundfordringar över ett år, rutinmässigt blir reserverade.

Granskning har vidare gjorts av i bokslutet manuellt bokförda kundfordringar, större än 85 tkr, för kontroll av periodisering .

Vi har även stickprovsmässigt följt upp landstingets bokföring av kundfordringar under januari 2013 för att verifiera att intäkterna hänförs till rätt räkenskapsår.

Vår bedömning är att risken för väsentliga fel i denna balanspost är låg, eftersom en stor del av faktureringsrutinerna är automatiserade. Vi vill dock peka på att den strikta tidplan som tillämpas vid årsbokslut, man stängde redovisningen redan den 9/1 2013 för fakturering på 2012 (ett par dagar tidigare än normalt), kräver en noggrann handläggning av faktureringsansvariga i organisationen.

17.2.2 Övriga kortfristiga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar utgör en samlingspost som bland annat omfattar landstingets skattekonto med 6,4 Mkr och momsfordran på 42,2 Mkr.

Vi har granskat skattekontot för hela året och stämt av saldot vid årsskiftet mot huvudboken. Granskningen omfattar även att skattekontot inte innehåller några försenade inbetalningar av arbetsgivaravgifter, källskatt, moms eller liknande.

Vi har även följt upp mervärdesskatten mot underlag i form av momsdeklarationen och uppföljning mot huvudbokens poster för omföring av moms vid årsskiftet. Vår granskning har även omfattat en kontroll av att redovisat belopp för december månad är betalt till myndigheten i februari, samt att november månads moms är inregistrerad på skattekontot från skatteverket och bortbokad från landstingets redovisning.

Slutligen har vi stämt av momsdeklarationen för december mot underlag. I deklarationen ingår en schablonersättning på 2,7 Mkr utgörande 6 % på vissa ersättningsberättigade kostnader inom sjukvård, tandvård, social omsorg och utbildning. Kontroll mot underlag har skett liksom kontroll av utbetalningen från skatteverket

Vi bedömer att rutinerna i samband med tömning av momskonton och deklarationer till skatteverket fungerar tillfredsställande och att balansposterna därmed är korrekta.

17.2.3 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Vid granskning av konton för förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har en uppföljning inledningsvis gjorts mot bokslutsinstruktionerna där det bl a framgår att manuella periodiseringar alltid ska styrkas med underlag, motivering för bokningen samt vara undertecknad av ansvarig person. För att säkra denna rutin har särskilda mallar för bokslutsbilagor tagits fram inom landstinget.

Utöver manuella bokningar som redovisas på ett separat konto sker en fortlöpande periodisering av kostnader i leverantörsreskontran via fakturaportalen. Leverantörsfakturorna registreras då som en kostnad för den period som de avser och periodiseras därmed med automatik av redovisningssystemet.

Vi har utfört en genomgång av specifikationen avseende de fortlöpande periodiseringarna, där varje leverantörsfaktura som periodiserats har listats. Saldot på det aktuella kontot uppgår till 162,6 Mkr att jämföra med föregående års belopp 138,7 Mkr. En avstämning har gjorts mot leve-

rantörsfakturor för samtliga poster överstigande 0,5 Mkr. Granskade poster uppgår totalt till 151,1 Mkr, utgörande ca 93 % av kontot. Endast en felperiodisering upptäcktes uppgående till 0,6 Mkr vilket avsåg en kostnad på 2012.

Vår genomgång har även omfattat manuella periodiseringar vilka omfattar 30,9 Mkr att jämföra föregående års 31,8 Mkr. Granskningen har omfattat en jämförelse med de poster som periodiseras föregående år, vilket visat en stor överensstämmelse mellan åren. I övrigt har vi stickprovsmässigt kontrollerat periodiserade poster mot underlag. För alla kontrollerade poster återfinns signerade bilagor, med någon form av bifogat underlag som styrker periodiseringen.

Granskningen har även omfattat intervjuer med flera verksamhetscontrollers angående efterlevnaden av instruktionerna för bokslutsperiodiseringar. I samband med dessa intervjuer gjordes fördjupad granskning av ett antal underlag till manuella periodiseringar.

När det gäller pågående behandlingar inom tandvården finns eventuellt en potential till en bättre rutin avseende hur stor del av de utestående fordringarna som skall redovisas. För 2012 tas 77,5 % av totalt pågående behandlingar upp som en tillgång, motsvarande 0,4 Mkr. Det finns enligt vår mening ingen helt tydlig metod för hur stor del av det totala beloppet som skall tas upp i bokslutet. I ljuset av de väsentlighetstal som berör bokslutsgranskningen för landstinget totalt bedömer vi att denna frågeställning inte är väsentlig.

Vi bedömer att det har upprättats fullgoda underlag till de periodiserade posterna och vår jämförelse med föregående år visar en god överensstämmelse. Den mindre felperiodisering som noterades vid granskningen uppgående till 0,6 Mkr bedömer vi inte vara i sammanhanget väsentlig.

17.2.4 Slutavräkningar för skatter och bidrag

Under rubriken kortfristiga fordringar redovisas slutligen även landstingets avräkningar mot staten avseende skatteintäkter och generella statsbidrag respektive utfallet i utjämningsystemet. Vid årsskiftet uppgår beloppet till sammantaget till 189,9 Mkr.

Vår granskning har baserats på den prognos som tillhandahålls från SKL i december 2012. Såväl utgående fordran som intäkter för året har stämts av mot landstingets bokföring, utan anmärkning.

I övrigt omfattar interimsfordringarna ett antal periodiseringar avseende slutavräkningar för statliga stöd, med sammanlagt 166,4 Mkr. De stöd som berörs är bl a Kömiljarden, Sammanhållen vård och omsorg, Sjukskrivningsmiljarden samt Läke-medelsbidrag. I tillämpliga delar är de beräkningar som utgör grunden för fordringarna avstämda med landstingets intäktssamordnare avseende bl a bokföringsprinciperna och underlag till de redovisade fordringarna. Vid vår betalningsuppföljning har vi kunnat konstatera att 156,1 Mkr av utestående belopp har inbetalts under 2013. Den slutliga avräkningen för Kömiljarden blev ca 1 Mkr högre än beräknat i bokslutet.

Vi bedömer att avräkningar för skatter och bidrag är korrekt redovisade i bokslutet.

17.3 Kortfristiga placeringar

Balansposten utgörs av landstingets kortfristiga placeringar av pensionsmedel med ett totalt anskaffningsvärde på 1 218 Mkr och ett marknadsvärde på 1 132,7 Mkr. Vid granskningen har vi införskaffat egna årsbesked avseende placeringar via Agentia Investment Management för kontroll av landstingets redovisade marknads- och bokförda värden.

Granskningen har även omfattat en kontroll av bokföringen av utdelningar mot årsbeskeden samt en uppföljning av att inbetalningar i fonderna följer landstingets finansiella mål för 2012.

Placeringarna klassificeras enligt placeringspolicyn och utgör vid årsskiftet placeringar i svenska och utländska aktier med 25 % respektive 24 % av marknadsvärdet, investeringar i tillväxtmarknader 13 %, räntepapper, 25 % samt alternativa placeringar 13 %. Samtliga kategorier ligger inom de ramar som framgår av placeringspolicyn.

Nya placeringar i fonder utgör 145 Mkr under 2012. Av detta utgör dock 40 Mkr ett ”restbelopp” från föregående år, vilket innebär att fonden tillförts 105 Mkr under 2012, utöver återinvestering av erhållna utdelningar på ca 18 Mkr. Årets placeringar är därmed gjorda enligt landstingets finansiella mål för 2012.

Vi har i sammanhanget även noterat att en fond (multistrategifonden) har ett marknadsvärde som är 1 Mkr högre än angivet i årsredovisningen, i sammanhanget försumbart och utan effekt på det bokförda värdet.

Den årsrapport över förvaltningen som enligt placeringspolicyn skall lämnas till landstingsstyrelsen har inte varit färdigställd vid vår granskning.

Vår granskning tyder på en korrekt redovisning såväl balans- som resultatmässigt. Vi vill dock peka på att landstingets placeringspolicy ställer ett antal krav på bl a bedömning av kreditvärdighet och storlek på enskilda innehav liksom etiska överväganden, något som med nuvarande utformning på årsbeskeden inte kan följas upp, då de underliggande innehaven i respektive ”fond i fond” inte redovisas.

17.4 Kassa & bank

Vi har följt upp landstingets kassor mot avlämnade kassaintyg, som enligt instruktionerna varit underskrivna av två personer. Vi har i granskningen noterat ett fåtal differenser, som är under utredning av landstinget. I ett par kassor saknas totalt 6 tkr och i en tredje kassa är behållningen 33 tkr högre än bokföringen.

Vidare är samtliga bankkonton kontrollerade av oss mot bokslutsbilagorna. Landstinget har därvid presenterat underlag till samtliga konton, vilka är avstämde mot kontoutdrag från banken.

Vi har som ett led i granskningen inhämtat en engagemangsspecifikation direkt från Nordea och kontrollerat den totala summan på specifikationen mot bokföringen. På ett konto har vi noterat en obetydlig differens på 2 tkr.

Bokslutsinstruktionerna har följts. Några små differenser har noterats av oss men dessa utgör oväsentliga belopp. Landstinget förefaller ha bra kontroll på sina bankkonton och vid

avstämning mot bokslutets bilagor och underlag noterades det endast en obetydlig differens.

18. Eget kapital

En kontroll, har gjort att den enda transaktionen för året utgörs av årets resultat.

19. Avsättning

Landstingets avsättningar utgörs i bokslutet av avsättningar för pensioner på 1 540,4 Mkr samt övriga avsättningar på 13,2 Mkr.

Avseende avsättning för pensioner har beloppet, inklusive löneskatt, stämts av mot underlag från KPA. Den av KPA angivna årskostnaden för pensioner har följts upp mot landstingets bokföring och dess egna avstämmningar.

Övriga avsättningar uppgår till ca 13 Mkr, varav huvuddelen avser sedan tidigare avsatta belopp avseende rivningskostnader på Mariebergsområdet.

Vi bedömer att landstingets redovisning av pensioner i balans- och resultaträkning är korrekt. Vi har tagit del av underlag till övriga avsättningar och bedömer att avsättningen är rimlig.

20. Skulder

20.1 Långfristiga skulder

Landstingets långfristiga skulder utgörs av en reverssskuld till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag på 177,2 Mkr samt av en skuld till Arvika kommun på 40 Mkr.

Vi har kontrollerat båda posterna mot landstingets bokslutsunderlag i form av reverser. Lånet från Arvika kommun löper räntefritt. Bokförd räntekostnad till LÖF har rimlighetsbedömts mot lånevillkoren.

Vi bedömer att de långfristiga skulderna och räntekostnader är korrekt redovisade.

20.2 Kortfristiga upplåningar

Den kortfristiga upplåningen utgörs av lån från Kommuninvest.

Vi har vid granskningen begärt in en årsuppgift direkt från Kommuninvest vilken stämts av mot bokslutsuppgifterna.

Upplåningen består av sammanlagt 21 separata lån, samtliga med tre månaders löptid och rörlig ränta. I enlighet med en rekommendation från RKR redovisas lånen som kortfristig upplåning, trots att landstinget har för avsikt att fortlöpande omsätta lånen.

Som anges i årsredovisningen har landstinget hanterat den finansiella risken genom att använda sig av sk ränteswappar. Eftersom räntenivån sjunkit under senare tid uppgår marknadsvärdet på swaparna vid årsskiftet till -98,6 Mkr. Detta belopp motsvarar landstingets kostnad för att lösa derivaten vid årsskiftet. Redovisningen lämnas i not till balansräkningen. Något krav på att bokföra marknadsvärdet på derivaten föreligger ännu inte. Vid utgången av respektive ränteavtal kommer marknadsvärdet att utgöra noll kr.

Vi bedömer att redovisningen av kortfristig upplåning och räntekostnad är korrekt.

20.3 Övriga kortfristiga skulder

Denna rubrik består av flera delposter, leverantörsskulder på 488 Mkr, övriga kortfristiga poster på 91 Mkr samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter på 714 Mkr

20.3.1 Leverantörsskuld

Den skuld som i årsredovisningen redovisas som leverantörsskuld har stämts av mot huvudbok och leverantörsreskontra. Saldot per 2012-12-31 är i samma nivå som vid motsvarande tidpunkt förra året.

Vi har i samband med vår granskning även översiktligt läst igenom reskontralistan för att fånga upp om gamla obetalda fakturor föreligger eller om det finns leverantörer där landstinget har större belopp att infordra. Inget anmärkningsvärt har noterats på dessa punkter.

Av det totala beloppet för leverantörsskulder på 488 Mkr motsvarar skulden till fyra leverantörer 162,8 Mkr. Dessa fyra leverantörer är Apoteket Farmaci, 20,0 Mkr, Apoteket Service AB, 102,0 Mkr, Bygg Dialog AB, 25,1 Mkr samt Landstinget Uppsala, 15,7 Mkr.

Vi bedömer att leverantörsskulden är korrekt redovisade.

20.3.2 Övriga kortfristiga skulder

Delposten övriga kortfristiga skulder omfattar avdragen källskatt avseende december 2012, på 61,5 Mkr, samt övriga skulder på 29,6 Mkr.

Av dessa övriga skulder motsvarar skuld till forskningsfonder 26,4 Mkr. Forskningsfonderna erhåller bidrag för att utföra olika typer av forskning. Bidragen lämnas till olika, specificerade ändamål och bokförs som separata projekt på ett balanskonto. För varje projekt finns en redovisningsblankett som specificerar ingående belopp, årets tillförda bidrag samt hur mycket som förbrukats under året och till vad. Varje sådan specifikation har undertecknats av ansvarig controller eller annan person med ansvar för fonden.

Vi har i vår granskning kontrollerat att undertecknade specifikationer finns till samtliga projekt. Enligt uppgift från ekonomistaben pågår en översyn av hur dessa fondmedel skall hanteras administrativt för att förenkla hanteringen, och därmed förstärka den interna kontrollen över dessa medel.

Bland de övriga kortfristiga skulderna ingår även några konton med benämningen ”oklara inbetalningar”, sammantaget uppgår beloppen på dessa konton till 54 tkr, d v s ett ej betydande belopp. Här bokförs inbetalningar där det inte går att identifiera från vem pengarna kommer eller vad de avser. En översyn av rutinerna för avstämning pågår hos ekonomistaben varvid hanteringen av dessa konton är en del.

Vi bedömer att de övriga kortfristiga skulderna är korrekt redovisade.

20.3.3 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

20.3.3.1 Semester- samt jour/övertidsskuld

Årets avsättningar för semesterlöneskuld och övertid/jourtid uppgår till 260,4 Mkr respektive 117,8 Mkr. Beloppen bygger på beräkningar som gjorts av Aditro, som landstingets leverantör av lönerelaterade systemtjänster.

Våra intervjuer med löneansvariga visade att en beräkning, upprättad per den 30 september, hade sänts ut till chefer och lönehandläggare under hösten 2012. Utifrån denna beräkning hade därefter rättelser av saldon kunnat ske fram till årsskiftet. Enligt vår bedömning har dock det primära syftet med denna tidiga beräkning varit att följa upp att semesterdagar tagits ut av de anställda enligt avtal. Det har inte heller funnits någon återrapporteringskyldighet hos rapportmottagarna i syfte att verifiera att ett korrekt antal dagar och timmar varit registrerat på respektive anställd.

Vid granskningen framkom vidare att den första beräkningen som utförts av Aditro efter årsskiftet 2012, fått göras om då den inte beaktat de sociala kostnaderna i löneskulderna. Samtidigt kunde vi också konstatera att några organisationsmässiga förändringar som tidigare orsakat fel i beräkningarna inte ägt rum i samband med detta bokslut.

Utöver vår uppföljning med löneavdelningen har vår granskning omfattat en övergripande analys av posterna i den Excelfil över skuldberäkningen vi erhållit av landstinget för vår analys. Utöver detta har vi baserat på tids- och löneuppgifter utfört en egen beräkning av den förväntade skulden med hänsyn till avtalade ersättningsnivåer m m.

Endast i sammanhanget mindre differenser framkom vid denna kontrollberäkning, enligt nedan:

Semesterskuld:	1 527 tkr	(0,6 %)
Jourskuld:	927 tkr	(0,9 %)
Kompskuld:	25tkr	(0,1%)

Granskningen har även omfattat en avstämning mot ett mindre antal slumpmässigt valda lönespecifikationer för verifiering av att tidsuppgifterna i skuldberäkningen överensstämmer med de uppgifter som gått ut till de anställda. För sju av tio personer i stickprovet överensstämde uppgifterna

helt mot skuldberäkningen medan det för övriga personer i urvalet kunde konstateras att det förelåg vissa mindre differenser. Vid sammanställningen av denna rapport pågick arbetet med att finna en förklaring till de konstaterade differenserna.

Vi har även gjort en avstämning av bokförda belopp för semesterlöne- samt övertids/jourtidsskuld före den justering som gjordes efter bokslutsberäkningen. Totalt medför beräkningen en skuldökning med 7,7 Mkr eller 2 %, ett i sammanhanget rimligt belopp totalt sett, men med hänsyn till att justeringen utgjorde ca 10 % avseende jour/övertidsskulderna, enligt vår mening en tillräcklig stor differens för att denna borde ha följts upp av landstinget.

Utifrån befintlig information bedömer vi att skulderna för intjänad semester samt jour/övertid i bokslutet 2012 har redovisats till ett i allt väsentligt korrekt belopp.

20.3.3.2 Övriga periodiseringskonton

Under denna rubrik ingår avsättningen för de under 2012 intjänade, avgiftsbestämda ålderspensioner, som betalas av landstinget under 2013. Det avsatta beloppet 118,8 Mkr har verifierats av oss mot prognostiserat belopp enligt beräkning av KPA.

Den ovan angivna avsättningen ingår vidare som en del av underlaget till den i bokslutet skuldförda löneskatten på 55,1 Mkr, med avräkning för preliminärt betald skatt under 2012.

Vår kontroll av underlagen till avsättningen för löneskatt för 2012 ger vid handen att landstingets beräkningar är korrekta.

Under övriga periodiseringar återfinns ett mindre belopp på 4,7 Mkr avseende årlig fakturering inom frisktvårdvården. Den modell som infördes den 1 april 2010 och som periodiserar intäkterna över 12 månader bedömer vi vid en översiktlig genomgång fungera tillfredställande.

De manuellt beräknade interimsskulderna uppgår i bokslutet till 62,1 Mkr vilket är en ökning från föregående år med ca 12 Mkr. I granskningen har bl a ingått att följa upp de avsatta posterna mot underlag och föregående år, samt bedöma dokumentationen i förhållande till de bokslutsinstruktioner som lämnats. Av dessa framgår det att en manuell periodisering alltid ska styrkas med underlag, motivering och vara undertecknad av ansvarig.

Utöver denna kontroll har vi följt upp tillämpningen av instruktionerna med ett antal verksamhetscontrollers samt även efterfrågat ytterligare underlag till vissa poster.

Förutom att vi noterat att ett antal, enligt instruktionerna beloppsmässigt obetydliga belopp har periodiserats, talar vår granskning för en i det väsentliga korrekt rutin för manuella periodiseringar.

21. Ansvarsförbindelser

Vi har granskat landstingets ansvarsförbindelser mot presenterade underlag. Posten domineras av pensionsförmåner som intjänats före 1998, utgörande 5 542 Mkr. Vi har stämt av denna och övriga ansvarsförbindelser mot av landstinget presenterade underlag.

Vi bedömer att landstingets ansvarsförbindelser är korrekt presenterade i årsredovisningen.

KPMG, dag som ovan

Anders Naeslund
Auktoriserad revisor